

Kehtestatud
direktori 31. augusti 2013. a
käskkirjaga nr 1-1/6, jõust. 01.09.2013. a
Muudetud
direktori 31. augusti 2018. a
käskkirjaga nr 1 – 1/10, jõust. 01.09.2018. a
Muudetud
direktori 31. augusti 2020. a.
käskkirjaga nr 1-1/8, jõust. 01.09.2020. a.

KURESSAARE TÄISKASVANUTE GÜMNAASIUMI ÕPPEKAVA

Kuressaare

31. august 2013. a kk nr 1-1/6

Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi (edaspidi „Kooli“) õppekava kehtestatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lg 2, Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 lg 3 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riikliku õppekava“ § 19 lg 3 alusel.

1. Üldsätted

1.1. Kooli õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“, Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riikliku õppekava“, haridus- ja teadusministri 12.10.2011. a määruse nr 62 „Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord“ ja Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määruse nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 6 lõike 3 alusel, ning see on koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokument.

1.2. Õppekava on väljundipõhine, st et rõhuasetus on õppija poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisel ja nende hindamisel. Hindamise aluseks on õpitulemustele/pädevustele toetuvad kriteeriumid, mis on eelduseks kujundava hindamise rakendamiseks. Õppeprotsessi ja hindamiskriteeriumide kirjeldamine toimub õpetaja töökava tasandil. Õppeprotsessi kirjeldamisel järgivad õpetajad konstruktiivse sidususe põhimõtet, mille kohaselt kavandatud õpitulemused, tagasisidestamine, õppemetoodika ja sisuteemad sobituvad omavahel ning lähtuvad õppija võimetest.

1.3. Koolis lähtutakse põhimõttest, et õppekavas esitatud teemadele pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes teemale mitmetel viisidel, nii et õppijad õpivad õpitut kasutama mitmetes situatsioonides. Õppijatel lastakse demonstreerida õpitut võimalikult erinevates olukordades ja antakse soorituste kohta tagasisidet tuues välja õppija tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuse omandamist.

1.4. Väljundipõhine õppekava toetab mõtteviisi, mille kohaselt keskendutakse õpitulemustele/pädevustele ning kujundavale hindamisele. Väljundipõhise õppekava mõtteviisi aluseks on mudel, milles on keskne roll üldpädevustel ja

valdkonnapädevustel ning millele lisanduvad läbivad teemad. Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu, põhinedes lõimikul ja keskkonna korraldusel.

1.5. Kõik koolis tegutsevad isikud lähtuvad oma tegevuses „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 2 lõikes 3 ja „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 2 lõikes 3 sätestatud üldnimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

1.6. Põhikoolis ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele. Gümnaasiumis valdkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 5 seatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele.

1.7. „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 3 ja „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 4 lõikes 3 esitatud üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õppijatel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

1.8. Õppekavas esitatud õpikäsitus vastab konstruktivistlikule arusaamisele õppimisest kui elukestvast protsessist, mille alusel õpetamine on õppija vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine nii, et õppija saavutab kavandatud õpitulemused.

1.9. Kooli õppekava terviktekst sisaldab lisaks kooli õppekava üldosale ka ainekavasid. Ainekavad on koondatud ainevaldkonniti ja esitatud klassiti põhikooli ning kursuseti gümnaasiumi osas. Ainekavad lähtuvad väljundipõhise õppekava koostamise põhimõttest.

1.10. Ainekavade esitamine ainevaldkonniti vähendab õppekavas fragmenteeritust ja suurendab integreeritust ainete vahel, andes võimalusi valdkonna-siseseks koostööks. Ainevaldkonna pädevus saavutatakse sobiva metoodika ja õppevara valiku kaudu. Ainevaldkonna pädevusi kõrvutades saame kooliastme pädevused, mille saavutamist taotleme vastavalt põhikooli või gümnaasiumi lõpuks.

1.11. Ainekavades esitatud õpitulemused on esitatud õppijakeskses sõnastuses, ning väljenduvad õppe lõpuks omandatavates pädevustes. Õpitulemuste saavutatust tuleb õppijal demonstreerida ning nende saavutatust hinnatakse kujundavalt ja/või kokkuvõtvalt.

1.12. Kooli õppekava üldosas, lähtudes antud volitusnormist, esitatakse:

2) õppe- ja kasvatuseesmärgid põhikoolis ja gümnaasiumis

3) riiklikes õppekavades määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine

4) õppe- ja kasvatuspõhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

5) tunnijaotusplaani koostamise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

- 6) riiklikest õppekavadest mitte tulenevad valikained (-kursused) ja valimise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis
- 7) ülemineku tingimused kitsalt matemaatikalt laiale matemaatikale ja laia matemaatika järgi õppinud õpilastel kitsale matemaatikale
- 8) liikluskasvatus põhikoolis ja gümnaasiumis
- 9) erinevate õppekeelte kasutamine koolis
- 10) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis
- 11) lõimingu põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis
- 12) III kooliastmes läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused
- 13) õppe- ja kasvatus korraldus õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamisel
- 14) ülekoolliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis
- 15) õppe ja kasvatus korraldus põhikoolis ning õppe (õpetuse) ja kasvatus korraldus ja ajakasutus gümnaasiumis
- 16) teadmiste ja oskuste tõendamine varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise kaudu (VÕTA)
- 17) hindamise korraldus põhikoolis ja gümnaasiumis
- 18) järelvastamise ja järeltööde sooritamise kord
- 19) õppijate ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus põhikoolis ning õppijate nõustamine gümnaasiumis
- 20) õppijate juhendamise ja hariduslike erivajadustega õppija õppekorralduse ja õppe korraldamise põhimõtted põhikoolis
- 21) individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õppijale, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused
- 22) karjäärteenuste korraldus põhikoolis ja gümnaasiumis
- 23) õpetaja töökava koostamise põhimõtted
- 24) gümnaasiumi lõpetamise korraldus
- 25) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

2. Õppe- ja kasvatusesmärgid põhikoolis ja gümnaasiumis

Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa põhikooli õppijate kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus. Gümnaasiumi õppijatele on loodud tingimused, et õppijad omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes.

Koolis on õpetuse ja kasvatuses põhitaotlus tagada põhikooli õppija eakohane tunnetuslik, kõlbline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine. Gümnaasiumi õppijale tagatakse tingimused, mis võimaldavad neil leida endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee.

Koolis on loodud põhikooli õppijale eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist. Gümnaasiumiõppijad valmistatakse ette toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

Põhikooli õppijal, kes on läbinud kooli õppekava, on kujunenud põhilised väärtushoiakud ning õppija mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. On loodud alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse. Põhikooli õppijad on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omavad valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

Gümnaasiumi õppija, kes on läbinud kooli õppekava omab iseseisvust, tal on kujunenud oma maailmapilt ning tal on valmisolek elus toime tulla, õppijal on kujunenud adekvaatne enesehinnang, iseseisva õppimise ja koostööoskus, ta on tuttav edasise haridustee võimalustega ning on teadlik enda võimekusest, õppijal on välja kujunenud kodanikuoskused, -aktiivsus ja -vastutus.

Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õppija vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

Põhikooli lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 3. tasemel kirjeldatud üldnõuetega: õppijal, kes lõpetab põhikooli, on teadmised ainevaldkonnaalaste faktide kohta, põhilised kognitiivsed

ja praktilised oskused ülesannete täitmiseks ja tavaliste probleemide lahendamiseks, kasutades lihtsaid reegleid ja töövahendeid ning suutlikkus töötada ja õppida juhendamisel, kuid mõningase iseseisvusega.

Gümnaasiumi lõpetamisel saavutatavad õpitulemused on kooskõlas kvalifikatsiooniraamistiku 4. tasemel kirjeldatud üldnõuetega: õppijal, kes lõpetab gümnaasiumi, on ainevaldkonnaalased teadmised, kognitiivsed ja praktilised oskused konkreetsetele probleemidele lahenduse leidmiseks ning suutlikkus juhtida ise oma õppimist vastavalt juhtnõuetele olukordades, mida saab tavaliselt ette näha, kuid mis võivad muutuda, juhendada kaaslaste tavatööd, võtta mõningane vastutus õppimise hindamise ja edendamise eest.

3. Riiklikes õppekavades määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine

Aineülestest pädevustest kaudu, milleks on üld- ja valdkonnapädevused, taotletakse õpilasel riiklikes õppekavades kirjeldatud suutlikkuste kujunemist. Vastav suutlikkus on kujunenud, kui seda on tõendatud.

Riiklikes õppekavades määratletud üldpädevusi on seitse: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatikapädevus, ettevõtlikkuspädevus. Riiklikes õppekavades on määratletud järgmised valdkonnapädevused: keele- ja kirjanduspädevus, võõrkeelepädevus, matemaatikapädevus, loodusteaduslik pädevus, sotsiaalne pädevus, kunstipädevus.

Üld- ja valdkonnapädevused, kujunevad kõigi õppeainete kaudu. Üldpädevuste kujundamine toimub peamiselt meetodite valiku kaudu ning ainevaldkonna kirjeldustes esitatud viisil. Valdkonnapädevused realiseeruvad õpitulemuste saavutamisel. Õpitulemuste saavutamine ning meetodite valik vastavalt õpitulemustele on detailsemalt kirjeldatud õpetaja töökavas.

Üldpädevuste kujundamine ei ole midagi sellist, mis on delegeeritud ainult õppeainetele või ainevaldkondadele. Üldpädevused väljendavad kogu kooli tegevuse üldist taotlust, milleks on õppijal vajaliku suutlikkuse kujundamine. Seetõttu määratletakse koolis üldpädevuste kujundamisel rõhuasetused, millele keskendutakse koolis kõiki õppeaineid ja kooliastmeid läbivalt.

3.1. Riiklikes õppekavades määratletud üldpädevuste sisuline tähendus

3.1.1. Kultuuri- ja väärtuspädevus

Kultuuri- ja väärtuspädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast;
- tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;
- hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust;

- olla salliv ja koostööaldis ning panustada ühiste eesmärkide saavutamisse.

3.1.2. Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Sotsiaalne ja kodanikupädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- ennast teostada, toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut;
- teada ning järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
- austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära;
- teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega;
- aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest;
- väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
- tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.

3.1.3. Enesemääratluspädevus

Enesemääratluspädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi;
- analüüsida oma käitumist erinevates olukordades;
- Käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise;
- lahendada oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid probleeme;
- käituda inimsuhetes sõltumatult;
- hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandada oma karjääri.

3.1.4. Õpipädevus

Õpipädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet;
- leida sobivad teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi;
- planeerida õppimist ning seda plaani järgida;
- kasutada erinevaid õpistrateegiaid ja õpitud erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- seostada omandatud teadmisi varemõpituduga;
- analüüsida enda teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise võimalusi.

3.1.5. Suhtluspädevus

Suhtluspädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada emakeeles ja iseseisva keelekasutaja tasemel vähemalt kahes võõrkeeles, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust;
- ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
- lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
- koostada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;
- väärtustada õigekeelsust, kasutada korrektset ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

3.1.6. Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid ning meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;
- mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale;
- mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske;
- teha tõenduspõhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades;
- kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt.

3.1.7. Ettevõtlikkuspädevus

Ettevõtlikkuspädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;
- näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele;
- seada eesmärged, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia;
- korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest;
- reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske;
- mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid.

3.1.8. Digipädevus

Digipädevus on kujunenud, kui õppija on tõendanud oma suutlikkust:

- kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvates ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes;
- leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle ajakohasust ja usaldusväärsust;
- osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
- kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
- olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;

- järgida digikeskkonnas samu moraalilisi ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

3.2. Rõhuasetused koolitöötajate tegevustes, mis on suunatud üldpädevuste kujundamisele

Kultuuri ja väärtuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Alusväärtused on igapäevaselt kõigile kättesaadavad, neid järgitakse tegevuste kavandamisel ning erinevaid töövorme kasutades arutatakse õppijatega alusväärtuste üle.
- Õpetajad arutavad tundides õppijale eakohaselt päevakajalisi sündmusi või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevaid aktuaalseid küsimusi. Arutelusid läbi viies õpetaja käsitleb mingi sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides teatud mõtteviisi: igal nähtusel on mitu põhjendust, igal sündmusel on vähemalt mitu tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.
- Koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õppijate suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati kirjalike tööde koostamisel. Korrektselt viitamissüsteemi kasutamist kirjalikes töödes jälgivad kõik õpetajad.
- Koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt ühelt poolt koolis valitseva esteetilise õppekeskkonna kaudu. Teisalt järgitakse põhimõtet: esitatavad kirjalikud tööd peavad alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.

Sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte ärakuulamist ja teineteisega arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepe on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures õpetajatel asjakohases suhtlemises ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindluses kokkulepetest kinnipidamist jälgida.
- Demokraatliku mõtteviisi kujundamine õppijates toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õppijad peavad perioodi või kursuse alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õppijatega läbi. Välistatud on ootamatud kokkuvõtvad hindamised.
- Õppijaid käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad kursuse lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta.
- Kehtestatud reeglite järgimisel näitavad õpetajad õppijatele ise eeskujut. Õppijatel ei nõuta reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida. Näiteks, kuna õppijatel nõutakse täpsust tundi tulekul, siis tundi ei hiline ka õpetajad.
- Eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õppijate koostööoskuste arendamisel meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on planeerinud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis peale selle läbiviimist järgneb peale rühmatöö tulemuste arutelu ka arutelu rühma kui meeskonna toimimise teemal ning tehakse järeldused edaspidiseks.

Enesemääratluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õppijate enesehindamist, mille käigus õppijad õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.
- Õppijatega läbiviidavad arenguvestlused põhinevad õppija eneseanalüüsil.
- Õppijate poolt koostatud kirjalikud tööd saavad tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta. Tagasisidet võib saada eelnevalt teadaolevate kindlate kriteeriumide põhjal õpetajalt, kaaslastelt või ka eneseanalüüsi korras.

Õpipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Eelkõige kujundatakse õppijatel oskusi leida informatsiooni teatmeteostest ja Internetist. Õpikuid käsitletakse koolis ühe teatmeteose liigina. Järgitakse põhimõtet, et õpitulemuste saavutatuse kontrollimisel võivad õppijad, sõltuvalt õpitulemusest, kasutada vajalikke abimaterjale või vahendeid.

Suhtluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides klassiruumides ja õppetundides on võimalik kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Õpetajad suunavad õppijaid neid järjekindlat kasutama.
- Eraldi tähelepanu pööratakse õppijate esinemisalase pädevuse kujunemisele. Järgitakse kahte peamist printsiipi: esinemine klassi ees on õppijale vabatahtlik ja õppija peab saama enne esinemist õpetajapoolset juhendamist ning peale esinemist personaalset tagasisidet. See, kas õppijad on valmis vabatahtlikult klassi ees esinema, sõltub eelkõige sellest, millise vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna õpetaja on suutnud luua. Õppijaid ei tohi panna vastu nende tahtmist esinemissituatsiooni, vaid neid tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis ise esinema.
- Õppijatel kujundatakse oskused anda kaasõppijale konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamisel, mille käigus järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalase pädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (näiteks diagrammid) kasutamisele oma aines. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma ainele ja õppijate vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.
- Kõikides ainetes pööratakse tähelepanu õppeaines sisemiste seoste nägemisele ja esiletoomisele. Ühe meetodina kasutatakse *Mõistekaardi* meetodit.

Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Tundides kasutatakse kogemusõppetunde põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitut teadmisi ja oskusi rakendada.
- Õppeprotsessis kavandatakse ühe aine piires, kui ka õppeainete vahelisi projektipõhiseid õppemeetodeid, kus õppijad peavad meeskonnana saavutama tulemused.
- Tunnivälised üritused kavandatakse projektipõhisena, kuhu kaastakse õppijad ning järgitakse kõiki projektijuhtimise reegleid.

Digipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- Õppijatel kujundatakse suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes;
- Kõikides ainetundides pööratakse tähelepanu digivahendite abil info leidmisele ja säilitamisele ning oskusele hinnata selle info asjakohasust ja usaldusväärsust;
- Õppijatel kujundatakse oskused:
 - osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel;
 - kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;
 - olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;
 - järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

3.3. Kooliastmepädevused ja nende seos üldpädevustega

Lisaks üldpädevustele on „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 ning „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 5 sätestatud pädevused kooliastmeti. Pädevused, mille kujunemine toimub valdkonnapädevuste kujunemise ja läbivate teemade kaudu on kirjeldatud seostatuna üldpädevustega alljärgnevalt.

3.3.1. Väärtuspädevuse seos kooliastmeti taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist

Gümnaasiumiastme õppija:

- käitub eetilisel, järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
- vastutab oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest, austab teiste inimeste ja iseenda vabadust, on suveräänne isiksus;
- aitab teadlikult kaasa eesti rahvuse, keele, kultuuri ja Eesti riigi säilimisele ja arengule, mõistab eesti kultuuri Euroopa ja teiste rahvaste kultuuri kontekstis; mõistab, väärtustab ja austab oma ja teiste rahvaste kultuuritraditsioone;
- omab väljakujunenud loodusteaduslikku maailmapilti ning mõistab nüüdisaegse loodusteaduse olemust, teab globaalprobleeme, võtab

kaasvastutuse nende lahendamise eest, väärtustab ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid;

- hindab heatasemelist kunsti, oskab oma loomingus käsitseda töövahendeid ning kasutada tehnikaid ja materjale.

3.3.2. Sotsiaalse pädevuse seos kooliastmete taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust.

Gümnaasiumiastme õppija:

- oskab olla meeskonna liige ja panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;
- on kujundanud oma aktiivse kodanikupositsiooni, tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja globaalses kontekstis, oskab konflikte vältida ja lahendada, käitub tolerantselt.

3.3.3. Enesemääratluspädevuse seos kooliastmete taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.
- väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne.

Gümnaasiumi lõpus õppija

- suudab hinnata oma taotlusi, arvestades oma võimeid ning võimalusi, oskab ette näha võimalikku edu ja ebaedu, on teadlik erinevatest töövaldkondadest, tööturu suundumustest;
- elab tervislikult, oskab hoida ja vajaduse korral taastada oma vaimset ja füüsilist vormi.

3.3.4. Õpipädevuse seos kooliastmete taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi.

Gümnaasiumi lõpus õpilane õppija:

- kasutab erinevaid õpistrateegiaid;
- oskab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandab oma karjääri.

3.3.5. Suhtlemispädevuse seos kooliastmete taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste.

Gümnaasiumi lõpus õppija:

- oskab koostada uurimistööd/praktilist tööd ja seda esitleda;
- kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt, oskab argumenteeritult väidelda;
- valdab vähemalt kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel.

3.3.6. Matemaatika pädevuse seos kooliastmeti taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist.

Gümnaasiumi lõpus õppija:

- kasutab matemaatilisi teadmisi ja meetodeid erinevates eluvaldkondades.

3.3.7. Ettevõtlikkuspädevuse seos kooliastmeti taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;

Gümnaasiumi lõpus õppija:

- mõtleb kriitiliselt ja loovalt, arendab ning hindab oma ja teiste ideid, põhjendab oma valikuid ning seisukohti.

3.3.8. Digipädevuse seos kooliastmeti taotletavate pädevustega

III kooliastme lõpus õppija:

- suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada.

Gümnaasiumi lõpus õppija:

- kasutab nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt ja vastutustundega, hindab tehnoloogiliste rakenduste mõju igapäevaelule, omab kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud küsimustes;

4. Õppe- ja kasvatuspõhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

4.1. Õppe korraldamisel lähtub kool põhimõttest, mille kohaselt õppija liikumisel klassist klassi, ühelt kooliastmelt teisele ei ole kooli õppekavast lähtuvaid takistusi.

4.2. Koolis ja väljaspool kooli toimuva õppe ja kasvatus korraldamisel lähtub kool riiklikes õppekavades ja teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest.

4.3. Õppija või piiratud teovõimega õppija puhul vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust, sealhulgas õpinguid mõnes teises üldhariduskoolis koolis õpetatava osana, tingimusel et see võimaldab õppija saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemusi.

4.4. Kooli õppekava alusel toimivas õppes osalemine toimub ilma õppijate või vanemate poolse kaasrahastamiseta.

4.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õppijal kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele;
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- õppijate erivõimete ja huvide arendamisele;
- õppijate toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

4.6. Põhikoolis ja gümnaasiumis õppetegevust kavandades lähtuvad õpetajad üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 2 ja „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 2 sõnastatud alusväärtustest. Õppetegevust kavandades toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

4.7. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus). Toetatakse eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõttu.

4.8. Põhikoolis mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õppija tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

4.9. Põhikoolis mõistetakse kasvatust kui õppija suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õppija ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskujut, toetada õppijate loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

4.10. Gümnaasiumis käsitatakse õppimist õppija aktiivse ja sihipärase tegevusena, mis on suunatud tajutava informatsiooni mõtestamisele ja tõlgendamisele vastastikusel toimes teiste õppijate, õpetajate, vanemate ja üldisema elukeskkonnaga, toetudes juba olemasolevatele teadmiskonstruktuuridele. Õppimises on kesksel kohal õppijate aktiivne teadmiste konstrueerimise protsess. Gümnaasiumis on loodud õppekeskkond, mis soodustab iseseisvat õppimist, sealhulgas vajalike õppimisoskuste kujunemist. Õppe- ja kasvatustegevuses

lastakse õppijatel seada oma sihid, võimaldatakse õppida töötama nii iseseisvalt kui ka kollektiivselt ning antakse õppijatele võimalus leida erinevaid töömeetodeid katsetades neile sobivaim õpistiil.

4.11. Koolis võib korraldada õpet ka väljaspool kooli ruume (kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

4.12. Põhikoolis õpet kavandades ja ellu viies:

- * arvestatakse õppija taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
- * arvestatakse, et õppija õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- * võimaldatakse õppijatele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
- * kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- * luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õppija -õpetaja, õppija - õppija);
- * kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike jms);
- * kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- * kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õppijatel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igäihe individuaalsust.

4.13. Õppetund on kooli päevakavas või õppijale koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õpeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õppija kui ka õpetaja. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit.

5. Tunnijaotusplaani koostamise põhimõtted

Vastavalt kooli põhimäärusele toimub koolis mittestatsionaarne õpe.

„Gümnaasiumi riikliku õppekava § 14 lg 1 kohaselt kasutatakse ühe kursuse läbimiseks juhendatud õppetööd kuni 35 õppetundi. Vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele“ § 22 lõikele 3 õppetundide hulka arvatakse ka õppija arengut toetavate erinevate teenuste osutamise aeg, näiteks karjäärinõustamine.

Mittestatsionaarses õppes on kooli poolt tagatud õppijale koormus vähemalt 24 õppetundi õppeperioodi iga nädala kohta. Kuni kümne õppijaga klassis on tagatud õppijale koormus vähemalt 15 õppetundi õppeperioodi iga nädala kohta. Õppija nõusolekul võib koormust vähendada (PGS §22 l 5). Õppija koormus

mittestatsionaarses õppes sätestatakse kooli päevakavaga või vajaduse korral individuaalse õppekavaga, sõltuvalt õppijate arvust.

Mittestatsionaarses õppes võib õppida ka üksikuid õppeaineid. Üksikuid õppeaineid õppiva õppija koormus määratakse kindlaks igaks õppeaastaks eraldi individuaalse õppekavaga.

Mittestatsionaarses õppes gümnaasiumis ei kuulu kehaline kasvatus kohustuslike õppeainete hulka.

Mittestatsionaarses õppes põhikoolis ei kuulu kehaline kasvatus, tööõpetus, käsitöö ja kodundus ning tehnoloogiaõpetus kohustuslike õppeainete hulka.

Tunnijaotusplaanis esitatud 5 valikkursust toimuvad juhul, kui on vähemalt 12 soovijat.

5.1 Tunnijaotusplaani põhikoolis õppeainete ja aastati

Põhikoolis on õpe korraldatud mitmel viisil. Kõiki õppeaineid õpitakse kogu aasta vältel, va muusika, kunst ja karjääriõpetus.

III kooliastme tunniarvust sisaldab nii kohustuslikke kui valikainete õppetundide mahtu nädalas.

Aine	7.kl	8.kl	9.kl
Eesti keel	2	1	2
Kirjandus	1	1	1
A-võõrkeel (inglise keel)	1	1	2
B-võõrkeel (vene/saksa)	1	1	1
Matemaatika	3	3	4
Loodusõpetus	1		
Geograafia	1	1	1
Bioloogia	1	1	1
Keemia		1	1
Füüsika		1	1
Ajalugu	1	1	1
Inimeseõpetus	1	1	
Ühiskonnaõpetus			1
Muusika	0,5	0,5	0,5
Kunst	0,5	0,5	0,5
VALIKAINED			
Arvutiõpetus	1	1	1
Karjääriõpetus			0,5
Maksimaalne nädalakoormus	15	15	20

Vastavalt õppijate arvule klassis ja/või kooli eelarve võimalustele võib kool muuta põhikoolis õppemahtu (PGS §22 l 5). Muudatus kinnitatakse õppenõukogus.

5.2 Tunnijaotusplaani gümnaasiumis.

Gümnaasiumis on 58 kohustuslikku kursust, 12 kohustuslikku valikkursust ja 6 valikkursust.

Õppija peab valima valikkursuste hulgast 2 kursust.

Laia matemaatika korral õppija valikkursusi lisaks valima ei pea.

Kokku peab gümnaasiumi lõpetamiseks õppija olema läbinud 72 kursust. Laia matemaatika korral 76 kursust.

Kollasega on märgitud valikkursused, mis on kohustuslikud.

XII kl on õppijal võimalus valida inglise keele, vene keele või saksa keele valikkursuste (*) vahel vastavalt sellele, millise riigieksami õppija valib.

Vene ja saksa keele riigieksami ettevalmistuskursused võivad mitte kajastuda tunniplaanis, sel juhul toimuvad need kokkuleppel õpetajaga. Kontakt tundide maht sõltub osalejate arvust ja nende vajadustest.

Vastavalt vajadusele võib õppenõukogu otsusega kontakt tundide arvu vähendada, need muudatused kinnitatakse õppenõukogus.

Sinisega on märgitud valikkursused, mis toimuvad vähemalt 12 soovija korral. Kool võib vastavalt vajadusele ja otstarbekusele valikaineid muuta ja osalejate arvu vähendada.

5.2.1 X klassi tunniplaani

Kursus	Õppetundide arv õppeperioodis	
	Auditoorsed tunnid	Iseseisev töö
KEEL JA KIRJANDUS		
Eesti keel		
1. Keel ja ühiskond	28	7
2. Meedia ja mõjutamine	28	7
Kirjandus		
1. Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine	28	7
2. Kirjandus antiigist 19. sajandini	28	7
VÕÕRKEELED		
Inglise keel		
1. Valikkursus Ettevalmistuskursus I	35	
2. II kursus	35	
Vene keel/ Saksa keel		
1. I kursus	28	7
2. II kursus	28	7
MATEMAATIKA		

Matemaatika (kitsas)		
1. Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused.	28	7
2. Trigonomeetria	28	7
3. Vektor tasandil. Joone võrrand	35	
Matemaatika (lai)		
1. Avaldised ja arvuhulgad		
2. Võrrandid ja võrrandisüsteemid		
3. Võrratused. Trigonomeetria I		
4. Trigonomeetria II		
LOODUSAINED		
Geograafia		
1. Loodusvarad ja nende kasutamine	28	7
2. Maa kui süsteem	28	7
Keemia		
1. Valikkursus Kordav kursus	14	21
2. Keemia alused	28	7
Füüsika		
1. Füüsikalise looduskäsitluse alused	28	7
2. Mehaanika	28	7
SOTSIAALAINED		
Ajalugu		
1. Üldajalugu	28	7
2. Eesti ajalugu I	28	7
KUNSTIAINED		
Muusika		
1. Uusaegse helikeele kujunemine	14	21
2. Rahvuslikkus muusikas	14	21
Kunst		
1. Kunst ja kunstiajalugu	14	21
VALIKKURSUSED		
Arvutiõpetus	28	7
Uurimistöö alused (jätk XI kl)	14	
Karjääriõpetus (jätk XI kl)	7	7
Riigikaitse		
1. Riigikaitse	28	7
2. Praktiline õpe välilaagris	35	
Usundiõpetus		
1. Inimene ja religioon	28	7
2. Eesti usuline maastik	28	7
Lapsehoid		
1. Kasvatuse alused	28	7
2. Probleemidega toimetulek	28	7
Soome keel		
1. Soome keel I	28	7
2. Soome keel II	28	7
Merenduse alused		
1. Ülevaade laeva ehitusest ja	28	7

seadmetest		
2.Merepraktika ja tehnoloogia	28	7
Giidinduse alused		
1.Saaremaa kultuur ja ajalugu	28	7
2.Giidinduse praktika	28	7

5.2.2 XI klassi tunniarvotusplaan

Kursus	Õppetundide arv õppeperioodis	
	Auditoorsed tunnid	Iseseisev töö
KEEL JA KIRJANDUS		
Eesti keel		
1. Teksti keel ja stiil	28	7
2. Praktiline eesti keel I	28	7
Kirjandus		
1. Kirjanduse põhiliigid ja žanrid	28	7
2. 20. sajandi kirjandus	28	7
VÕORKEELED		
Inglise keel		
1. III kursus	35	
2. IV kursus	35	
Vene keel/ Saksa keel		
1. III kursus	28	7
2. IV kursus	28	7
MATEMAATIKA		
Matemaatika (kitsas)		
1. Tõenäosus ja statistika	35	
2. Funktsioonid I	35	
3. Funktsioonid II	35	
Matemaatika (lai)		
1. Vektor tasandil. Joone võrrand		
2. Tõenäosus, statistika		
3. Funktsioonid I. Arvjadad		
4. Funktsioonid		
5. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis		
LOODUSAINED		
Keemia		
1. Anorgaanilised ained	28	7
2. Orgaanilised ained	28	7
Bioloogia		
1. Elu omadused ja organiseerituse tasemed. Organismide koostis. Raku ehitus.	28	7
2. Aine- ja energiavahetus.	28	7

Organismide paljunemine ja areng. Inimese talitlused.		
Füüsika		
1. Elektromagnetism	28	7
2. Energia	28	7
SOTSIAALAINED		
Geograafia		
1. Rahvastik ja majandus	28	7
Ajalugu		
1. Eesti ajalugu II	28	7
2. Lähiajalugu I	28	7
Inimeseõpetus		
1. Perekonnaõpetus	28	7
KUNSTIAINED		
Muusika		
1. 20. ja 21. sajandi muusika	14	21
Kunst		
1. Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil	14	21
VALIKKURSUSED		
Majandus- ja ettevõtlusõpe		
1. Majandusõpetus	28	7
Uurimistöö alused	7	7
Karjääriõpetus	14	7

5.2.3 XII klassi tunniarvutusplaan

Kursus	Õppetundide arv õppeperioodis	
	Auditoorsed tunnid	Iseseisev töö
KEEL JA KIRJANDUS		
Eesti keel		
1. Praktiline eesti keel II	28	7
2. Praktiline eesti keel III	28	7
3. Valikkursus Ettevalmistus riigieksamiks	35	
Kirjandus		
1. Uuem kirjandus	28	7
VÕORKEELED		
Inglise keel		
1. V kursus	28	7
2. VI kursus	28	7
3. Valikkursus Ettevalmistus riigieksamiks*	30	5
Vene keel		
1. V kursus	28	7
2. Valikkursus Ettevalmistus riigieksamiks*		
Saksa keel		

1.V kursus	28	7
2. Valikkursus Ettevalmistus riigieksamiks*		
MATEMAATIKA		
Matemaatika (kitsas)		
1. Tasandilised kujundid. Määratud ja määramata integraal.	28	7
2. Valikkursus Planimeetria	28	7
3. Stereomeetria (Tahkkehad ja pöördkehad)	28	7
4. Valikkursus Ettevalmistus riigieksamiks	33	2
Matemaatika (lai)		
1. Tuletise rakendused		
2. Integraal. Planimeetria kordamine		
3. Geomeetria I		
4. Geomeetria II		
5. Matemaatika rakendused, reaalsete protsesside uurimine		
LOODUSAINED		
Bioloogia		
1.Pärilikkuse molekulaarsed alused. Viirused ja bakterid. Pärilikkus ja muutlikkus.	28	7
2.Biorevolutsioon. Ökoloogia. Keskonnakaitse.	28	7
Füüsika		
1.Mikro- ja megamaailma füüsika	28	7
2.Valikkursus Teistsugune füüsika	28	7
SOTSIAALAINED		
Ajalugu		
1.Lähiajalugu II	28	7
2.Lähiajalugu III	28	7
Ühiskonnaõpetus		
1.Ühiskond ja selle areng. Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus.	28	7
2. Ühiskonna majandamine. Maailma areng ja maailmapoliitika.	28	7
VALIKKURSUSED		
Majandus- ja ettevõtlusõpe		
1.Ettevõtlusõpetus	28	7

6. Riiklikest õppekavadest mitte tulenevad valikained (-kursused) põhikoolis ja gümnaasiumis

6.1. Valikained põhikoolis

Valikained põhikoolis on kooli poolt määratud ja kõigile kohustuslikud. Valikkursused on esitatud põhikooli tunnijaotusplaanis.

6.2. Valikkursused gümnaasiumis

Valikkursused on esitatud gümnaasiumi tunnijaotusplaanis. Valikkursuse valik tehakse X klassis. Õppija peab valikkursuse valima hiljemalt I perioodi lõpuks. Valikkursusi võib kokkuleppel kooliga muuta. Valida on võimalik ühe õppeaine kaks kursust.

Õppija, kes asub õppima XI või XII klassi, saab VÕTA-ga üle kanda oma valikaine kursused. Vastasel juhul valib õppija need X klassi valikkursuste hulgast. XII klassi õppija valib septembris lisaõppeks kas inglise keele või vene keele kursuse.

7. Ülemineku tingimused kitsalt matemaatikalt laiale matemaatikale ja laia matemaatika järgi õppinud õppijatel kitsale matemaatikale

X klassis alustavad kõik õppijad õppimist kitsa matemaatika kursuste järgi.

Õppeaasta alguses on XI ja XII klassi õppijatel võimalik üle minna laialt matemaatikalt kitsale matemaatikale või kitsalt matemaatikalt laiale.

Kitsalt matemaatikalt laiale matemaatikale üleminekuks XI ja XII klassis peab õppija läbima eelnevad laia matemaatika kursused iseseisval õppimisel koostöös aineõpetajaga.

8. Liikluskasvatus põhikoolis ja gümnaasiumis

Vastavalt „Liiklusseadusele“ § 4 lg 1 on liikluskasvatuse eesmärk kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

- 1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;
- 2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Kooli poolt läbiviidav liikluskasvatus toimub vastavalt ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 20.10.2011. a määrusega nr 136 „Laste liikluskasvatuse kord“.

III kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

- 1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist; oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;

2) ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste rakendamine oskuste, vilumusteni) praktilised ohutusalased õppused.

III kooliastme lõpuks õppija:

- väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- oskab ohust teatada ja hinnata ohuolukorda;
- oskab ohutult evakueeruda koolist ja osutada evakueerumisel abi endast noorematele;
- teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis ja oskab neid kasutada;
- oskab kustutada väikeseid tulekoldeid, (sh lõke, süttinud rasv pannil jne);
- teab lõhkekehadega kaasnevaid ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi;
- oskab ohtlike ainete kokkupuutumisel end kaitsta nende tervist kahjustava toime eest;
- oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses;
- oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturi- ja mootorratturi kiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ja mopeedijuhile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile, mopeedijuhile);
- on teadlik ohutusalastest kampaaniatest ning annab hinnangu ajas muutuvate hoiakute kujunemise kohta;
- oskab leida informatsiooni ja võrrelda Eesti (liiklus)ohutusalast olukorda teiste riikidega.

Gümnaasiumi kooliastmel on liikluskasvatuse eesmärgiks:

1) õigete ohutust tagavate hoiakute kujundamine, mis loob eelduse ohutu käitumise väärtustamisele;

2) gümnaasiumis ohutusalane õpetus laiendab ja süvendab põhikoolis omandatud ohutusalaseid hoiakuid, teadmisi, oskusi ja vilumusi.

Gümnaasiumi lõpuks õppija:

- väärtustab ohutust, on teadlik riskikäitumise tagajärgedest;
- oskab hinnata ohuteguri suurust, teadvustab õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkuse;
- oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid;
- mõistab ohtlike ainete tähistuse põhimõtteid;
- oskab tulekahju korral tegutseda, teisi aidata ja juhendada, anda esmaabi tulekahjus kannatanule;
- teab, et pidurdus- ja peatumisteede pikkus sõltub sõiduki kiirusest, tee – ja ilmastikuoludest (vihm, lumi, jää);
- oskab abistada ja anda esmaabi uppumisohtu sattunud inimesele;
- tunneb liikluseeskirja nõudeid jalakäijale ja juhile;
- on seaduskuulekas ning tal (gümnaasiumi lõpetajal) on oskused, mis toetavad tema enda ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäijana, sõitjana kui ka juhina;

- oskab leida ja omab ülevaadet ohutusalastest kampaaniatest, oskab tuua võrdlusi teiste riikidega;
- oskab koostada riskianalüüsi silmas pidades kooliümbruse (liiklus) keskkonda, teeb ettepanekuid ohutuse suurendamiseks.

Liikluskasvatuse teemad on tuletatud „Põhikooli riikliku õppekava“ ja „Gümnaasiumi riikliku õppekava“ läbivast teemast „Tervis ja ohutus“ ning maanteeameti veebilehel esitatud soovitustest liikluskasvatuse osas ning „Liiklusseadusest“ ja selle alusel antud määrusest „Laste liikluskasvatuse kord“.

Ainetundides käsitletavat liikluskasvatuse teemade käsitlemise ulatus ei kajastu käesolevas õppekavas esitatud liikluskasvatuse teemade mahus.

9. Erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti põhikoolis ja kursuseti gümnaasiumis

Vastavalt kooli põhimäärusele on õppekeeleks eesti keel.

10. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

10.1. Läbivad teemad

Läbivate teemade nimistu vastab „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 14 lõikes 3 ja „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 10 lõikes 3 esitatud kohustuslike läbivate teemade nimistule. Kool ei ole läbivate teemade nimistu esitamisel rakendanud „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 15 lõikes 5 antud volitusnormi, mis lubab muuta läbivate teemade nimistut.

10.1.1. Läbiv teema «Elukestev õpe ja karjääri planeerimine»

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õppijat suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisioskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) arendama oskust seada endale eesmärged ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õppija võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õppijaid juhitakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õppija tulevikuväljavaadete piirajateks. Õppijaid teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õppijatele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist isiksuseks, kes väärtustab elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestab oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi, kellel on valmisolek ja oskused teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada teadmisi töömaailmast.

Õppijat suunatakse:

- 1) tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele tööotsimisoskustele;
- 2) koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
- 3) analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;
- 4) tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

Gümnaasiumis aitab läbiv teema kujundada õppija valmidust ja oskusi teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada teadmisi töömaailmast. Eesmärgiks on aidata õppijal mõista ja väärtustada elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestada oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi. Tähelepanu pööratakse praktilistele tööotsimisoskustele ja sellekohaste õigusaktide tundmaõppimisele. Õppijatele vahendatakse teavet edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning neile luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

10.1.2. Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õppijat suunatakse:

- 1) aru saada loodusest kui terviküsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;

- 2) aru saada inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis-valikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui tervik-süsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist keskkonnateadlikuks ja sotsiaalselt aktiivseks inimeseks, kes elab ning toimib vastutustundlikult, pidades silmas jätkusuutlikku tulevikku, ja on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õppijat suunatakse:

- 1) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 2) kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnaasjade otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;
- 3) aru saada loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 4) aru saada inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.

Gümnaasiumiastmes harjutavad õppijad keskkonnaalastes küsimustes otsuste langetamist ja hinnangute andmist, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sealhulgas piiranguid), normatiivdokumente ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegeleda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

10.1.3. Läbiv teema «Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus»

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õppijat suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklike seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õppijale võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele, osaleb poliitiliste ning majanduslike otsuste tegemisel.

Õppijat suunatakse:

- 1) väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaldatut lahendamist;
- 2) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;
- 3) mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikes süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;

4) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.

Gümnaasiumiastmel on peamine kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majanduselus osalemiseks vajalike praktiliste oskuste kujundamine. Klassi- ja kooliväliste tegevuste ning projektide kaudu süvendatakse õppijate teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õppijad saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

10.1.4. Läbiv teema «Kultuuriline identiteet»

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õppijat suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingsusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õppijal mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õppijale pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õppijat suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Gümnaasiumiastme õppeprotsess toetab jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi ja eelarvamustevaba ning teadlikku suhtumist teistesse kultuuridesse. Õppija teadmisi (Eesti ja maailma, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide) erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse tervikuks ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunstiajaloo, filosoofia, religiooni ajaloo, kirjanduse, võõrkeelte jm tundides. Oluline on luua võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti ja meedia teel kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õppijaid julgustatakse arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis.

10.1.5. Läbiv teema „Teabekeskond“

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õppijat suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
- 5) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolle ühiskonnas, sealhulgas majanduselusel, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusvääruse kriitiline hindamine, kuna õppija hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus töös aitavad õppijal mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õppijale harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi

(eraellu sekkumine, väärteabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetikale.

Õppijat suunatakse:

- 1) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 2) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskondade kasutamist;
- 3) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnamedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
- 4) mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;
- 5) analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

Gümnaasiumiõppija teeb meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. Õppija on kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ning taunib nende rikkumist. Ta mõistab meediamajanduse rolli ühiskonnas, tutvub globaliseerumise mõjudega meedia sisule ja inimeste meediakasutusharjumustele. Läbiva teema ja aineõppe koostamisel suudab õppija oma sõnumi vormistada ja seda otstarbekalt edastada.

10.1.6. Läbiv teema «Tehnoloogia ja innovatsioon»

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õppijat suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid meetodeid ja töövõtteid. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde puhul.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õppijat suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõppijate ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.

Gümnaasiumis käsitletakse läbivat teemat eelkõige rühmatööna teostatavate uurimis- ja arendusprojektide vormis, püüdes võimaluse korral kaasata kodukandi innovaatilisemaid tehnoloogia-firmasid või teaduskeskusi. Eesmärgiks on positiivsete hoiakute kujundamine tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes. Samuti tuleb gümnaasiumiastme lõpuks tagada kõigi õppijate valmisolek IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

10.1.7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus“

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

a) Tervisekasvatuse põhineb õppijate tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

b) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õppijat suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õppijatega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õppijate maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Õppijat suunatakse:

- 1) hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
- 2) analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutuslaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
- 3) analüüsima tervise- ja ohutuslaste info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
- 4) analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.

Gümnaasiumiosas on põhiliseks läbiva teema käsitlemise vormiks õppijate praktiline tunniväline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

10.1.8. Läbiv teema «Väärtused ja kõlblus»

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted põhikoolis

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppijat suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtme. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õppijaid arutlema väärtuste ja kõlblisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgselt.

Läbiva teema käsitlemise põhimõtted gümnaasiumis

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õppija kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ja sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õppijat suunatakse:

- 1) analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlblisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;

- 2) reflekteerima isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlbelisi valikuid ning neid põhjendama;
- 3) tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
- 4) ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbeliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
- 5) mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.

Läbiva teema käsitlemisel gümnaasiumis on kesksel kohal kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega. Soovitavate käitumisviiside kujunemist tõhustab õppija osalus demokraatlikes diskussioonides, kooli õpilasomavalitsuse ja muude sarnaste organisatsioonide töös ning kaasatus koolielu korraldamisse.

10.2. Läbivate teemade käsitlemise üldised põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õppija suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitleused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlust;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õppijad võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassiväliselt õppetegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

11. Lõimingu põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõimingu toetab õppijate üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

Lõimingu mõte avaldub selles, et ühel või teisel moel seostades eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetades need reaalse elu konteksti aidatakse õppijatel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.

Lõiming on tegevus, mis eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetul juhendamisel.

Lõimingu kaudu püüdleme selles suunas, et teadmisi õpitaks kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemusikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud. Lõiming ei ole asi iseenesest.

Lõiming peab avalduma ka õppija tasandil. Koolis püüeldakse selles suunas, et õppijal tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmise ja oskusega.

Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut.

Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada.

12. III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused

Põhikooli lõpetamise tingimuseks on, et õppija on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt.

Loovtöö tähendab uurimust, projekti, kunstitööd või muud taolist, mis lähtub läbivatest teemadest või on õppeaineid lõimiv. Uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist/süsteematiseerimist ja üldistamist ning järelduste tegemist. Projekt eeldab projekti kavandamist, läbiviimist ja tagasisidestamist. Kunstitöö eeldab idee loomist, teose valmistamist ning selle esitlemist avalikult.

Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest vaid sellele tuleb lisada kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, kuidas on loovtöö seotud läbivate teemadega ja/või milliseid õppeaineid on loovtöö lõimiv. Kirjalik selgitus avab loovtöö tausta, esitab eesmärgid ning kirjeldab tööprotsessi ja tulemust.

Loovtöö on koolis korraldatud vastavalt KTG loovtööde korraldamise juhendile.

13. Õppe- ja kasvatus korraldus õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamisel.

Õpilasuurimuse ja praktilise töö protsessi eest vastutab direktori poolt käskkirjaga määratud koordinaator.

Direktori käskkirjaga moodustatakse õpilasuurimuse ja praktilise töö kaitsmise komisjon.

Õpilasuurimus ja praktiline töö korraldatakse vastava KTG uurimistöö ja praktilise töö korraldamise juhendile.

14. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse enne õppeaasta algust.

Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid peavad toetama kooli õppekavas sätestatud õpitulemuste ja aine- ning üldpädevuste saavutamist.

Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kinnitab direktor.

15. Õppe ja kasvatus korraldus põhikoolis ning õppe ja kasvatus korraldus ja ajakasutus gümnaasiumis

15.1 KTG õppekorralduse põhivormid on õppetund, individuaalkonsultatsioon, e-õpe, nõustamine jm õppija arengut toetavad teenused ja iseseisev töö.

15.2 Õppijal on võimalik valida:

- mittestatsionaarne õpe,
- eksternõpe,
- üksikute õppeainete õppimine.
- e-õpe

15.3 Õppeperioodi pikkus on 35 nädalat. Koolivaheajad on sügisel (sügisvaheaeg), talvel (jõuluvaheaeg), kevadel (kevadvaheaeg) ja suvel (suvevaheaeg).

15.4 Õppeaasta on jagatud viieks 7- nädalaseks perioodiks.

15.5 Õppeained on jagatud kursusteks. Kursuste pikkus on fikseeritud tunnijaotusplaanis.

Iga kursus lõpeb kursusehinde saamisega.

Põhikoolis on õpe korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid (va kunst, muusika, karjääriõpetus) õpitakse kogu õppeaasta vältel eristades tavapäraseid ainetunde.

Põhikoolis hinnatakse õppijat iga perioodi lõpus.

15.6 Mittestatsionaarses õppes on õpilase nädalakoormuseks 18- 20 õppetundi õppeperioodi iga nädala kohta. Kuni kümne õppijaga klassis on õpilase nädalakoormuseks vähemalt 15 õppetundi iga õppenädala kohta.

15.7 Võõrkeeltena on võimalik õppida inglise, vene või saksa keelt.

15.8 Põhikooli õppetunni pikkuseks on 45 min ja gümnaasiumis 90 minutit. Vahetunni pikkuseks on 10 min ja lõunavahetund 20 min.

15.9 E-õppes toimub õppetöö Moodle õpikeskkonnas ja valdavalt individuaalõppena. Kool pakub võimalust osaleda kontakttundides ja külastada teiste õppevormide tunde ja konsultatsioone. Kontakttundide arv lepitakse kokku iga õppeaasta alguses. Õppija peab jooksvalt sooritama koduseid töid, saades vajadusel tuge aineõpetajatelt. Arvestuslikud tööd ja suulised vastamised sooritatakse koolis kokkuleppel õpetajaga.

2013/14 õppeaastal alustatakse e-õppega 10.klassis. Koolis on välja töötatud e-õppe läbiviimise kord.

15.10 Põhikoolis ja gümnaasiumis on võimalik lõpetada kool eksternina riikliku õppekava järgi.

Kooli lõpetamiseks eksternina esitavad soovijad 1. novembriks kooli direktorile avalduse ja senised haridust tõendavad dokumendid.

Eksternieksamid sooritatakse kõikides õppeainetes ühel või kahel eksamiperioodil, kuid mitte pikema ajavahemiku kui kolme aasta jooksul.

Põhikooli lõpetamiseks tuleb rahuldavalt sooritada eksternieksamid kõigis õppeainetes ja põhikooli lõpueksamid.

Gümnaasiumi lõpetamiseks eksternina tuleb rahuldavalt sooritada ka riigieksamid ja gümnaasiumi koolieksam. Ekstern ei pea tegema õpilasuurimust või praktilist tööd.

16. Teadmiste ja oskuste tõendamine varasemate õpi- ja töökogemuste arvestamise (VÕTA) kaudu.

VÕTA võimaldab arvestada

- 1) varem õppeasutustes sooritatud õpinguid,
- 2) täienduskoolituses või iseseisvalt õpitut,
- 3) töö- ja muudest kogemustest saadud teadmisi ja oskusi.

Varem sooritatud kursuste hinded kantakse üle tuginedes õppija poolt esitatud üldhariduskoolis, ametikoolis või muus koolitusasutuses väljastatud tunnistuse, hinnete väljavõtte, tõendi, õpinguraamatu või muu õpitulemusi tõendava dokumendi alusel lähtuvalt sellest, kas kursuste sisu vastab Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi õppekavale. Kursuste sisu vastavus selgitatakse välja sisseastumisel vestluse käigus. Vajadusel on koolil õigus nõuda varemõpitu ainekava. Negatiivseid hindeid üle ei kanta.

Õppijal on võimalik üle kanda täienduskoolituses või iseseisvalt õpitut ning töö- ja muudest kogemustest saadud teadmisi, kui ta esitab vastavasisulise taotluse ja

tõendusmaterjali (koolitustunnistus, akadeemiline õiend, ametikirjeldus, töökogemuse analüüs, ainekava, iseloomustav hinnang töökohalt, näited tehtud töödest jne). Hindamise käigus võidakse vajadusel nõuda täiendavat tõendusmaterjali või lisaülesannete sooritamist.

Hindamise puhul lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

1. Hinnatakse kogemusest õpitud, mitte (töö) kogemust ennast.
2. Varem õpitu peab sisuliselt sobima õppekavaga (õpitu peab vastama õppekava õpiväljunditele).
3. Omandatud teadmised ja oskused peavad sobima selle haridustasemega, millel arvestamist taotletakse.
4. Terviklikkus: õppija sooritusi vaadatakse teoreetilise ja kogemusliku õppe kombinatsioonis.

Iga otsuse (nii negatiivse kui positiivse) korral on taotlejal õigus saada suulist tagasisidet ja infot otsuse kohta. Hindajal on kohustus tehtud otsust põhjendada.

Võimalikud kitsendused taotluse rahuldamiseks on järgmised:

1. Tähtajaline aegumine - kui õppimine on toimunud väga kaua aega tagasi (enne 2002. aastal kehtima hakanud õppekava), siis võidakse seda pidada aegunuks. Sellisel juhul võib tekkida vajadus hinnata, millisel tasemel on omandatu säilinud. Samas on tõenäosus, et omandatud teadmised ja oskused aeguvad, väiksem siis, kui taotleja töötab vastavas valdkonnas.
2. Sisuline aegumine - näiteks infotehnoloogia erialaained võivad sisuliselt üsna kiiresti aeguda, aga üldteadmistega õppeained on ka pikema perioodi möödudes sama sisuga.
3. Topeltarvestamine - tehakse akadeemiline otsus varasemate õpingute väärtuse ja taseme osas vastavalt kooli õppekavale. Mujal õppeasutuses õpitu ei ole automaatselt üle kantav.

17. Hindamise korraldus põhikoolis ja gümnaasiumis

17.1. Õppija hindamine

Koolis järgitakse õppija hindamisel „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 29 sätestatut ning juhitudakse „Põhikooli riiklikust õppekavast“ § 19 - § 22 ning „Gümnaasiumi riiklikust õppekavast“ § 15 - § 18.

Hindamise eesmärk on:

- 1) suunata õpetaja tegevust õppija õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- 2) suunata õppija enesehinnangu kujunemist, toetada edasise haridustee valikut;
- 3) innustada ja suunata õppijat sihikindlalt õppima;
- 4) anda tagasisidet õppija õpiedukusest ja toetada õppija arengut.

- 5) anda alus õppija järgmisesse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

17.2. Hindamisest teavitamine

- (1) Hinded kantakse kooli siseveebi.
- (2) Vastav teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras ja avalikustatakse kooli kodulehel.
- (3) Õppija on õigus saada klassijuhatajalt, aineõpetajalt või nõustajalt teavet oma hinnete kohta.

17.3. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

- (1) Õppija teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õppija suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õppija teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele.
- (2) Perioodi või kursuse algul teeb vastava õppeaine õpetaja õppijatele teatavaks kokkuvõtva hinde saamiseks nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi.
- (3) Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse viiepallisüsteemi.
- (4) Valikkursuste/valikainete hindamisel võib kasutada hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“.
- (5) Kui suulist vastust, kirjalikku või praktilist tööd on hinnatud hindegaga „puudulik“ „nõrk“ või arvestus on jäänud sooritamata, antakse õppijale võimalus järelvastamiseks vastavalt järelvastamise graafikule.
- (6) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õppija poolt, võib vastavalt suulist vastust (esitlust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk“.

17.4. Hinded viiepallisüsteemis

- (1) Hindega „5“ („väga hea“) hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi õpitulemust), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga „5“, kui õppija on saanud 90-100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- (2) Hindega „4“ („hea“) hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga „4“, kui õppija on saanud 75-89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- (3) Hindega „3“ („rahuldav“) hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel

kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga "3", kui õppija on saanud 50 - 74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(4) Hindegaga "2" ("puudulik") hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga "2", kui õppija on saanud 20-49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(5) hindegaga "1" ("nõrk") hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga "1", kui õppija on saanud 0-19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

17.5. Kujundava hindamise põhimõtted

(1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õppija teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õppija seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õppijat edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundava hindamine keskendub eelkõige õppija arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õppija tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õppija arengut.

(2) Õppetunni vältel saab õppija enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õppijale tagasisidet, et toetada õppija käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(3) Õppija kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

(4) Kujundava hindamise vahendid ja meetodid valib aineõpetaja.

17.6. Kokkuvõtva hindamise põhimõtted

(1) Kokkuvõttev hinne on õppeaine perioodi- ja aastahinne (põhikooli osas), kursuse- ning kooliastmehinne (gümnaasiumi osas) ja hindamisel kasutatakse punktis 17.4 toodud viiepallisüsteemi.

(2) Kui õppija jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne või kooliastmehinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

(3) Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumis käitumist ja hoolsust ei hinnata.

17.7. Kokkuvõttev hindamine 3. kooliastmel

(1) 3. kooliastmel hinnatakse õppija õpitulemusi vastavas õppeaines perioodi- ja aastahindega. Aastahinded pannakse välja perioodi hinnete alusel.

(2) 9. klassi õppijale pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õppija jäetakse täiendavale õppetöele.

17.8. Kokkuvõttev hindamine gümnaasiumis

(1) Gümnaasiumiastmes hinnatakse õppija õpitulemusi vastavas õppeaines kokkuvõtvalt kursuste- ja kooliastmehindega. Kursusehinne pannakse välja antud kursuse jooksul saadud hinnete alusel.

Kooliastmehinne pannakse välja õppeaines 10.-12. klassi kursusehinnete alusel, kusjuures igast klassist vähemalt pooled õppeaine kursused peavad olema sooritatud positiivsele hindele.

(2) Õppeaines, milles riigieksam toimub väljaspool eksamiperioodi, pannakse 12. klassi õppijale kooliastmehinne välja enne riigieksami toimumist. Teiste õppeainete kooliastmehinded pannakse välja enne õppeperioodi lõppu. Õppeainetes, milles õppija jäetakse täiendavale õppetöele, pannakse kooliastmehinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu.

17.9. Hinnete ülekandmine

(1) Õppijal on õigus taotleda eelnevates koolides saadud positiivsete hinnete ülekandmist.

(2) Õppijal on õigus taotleda positiivsele tulemusele sooritatud riigieksami tulemuse ülekandmist kooli aineeksamina .

(3) Õppijal on õigus taotleda varasemate õpi-ja töökogemuste arvestamist (VÕTA) (Vt pt 16)

(4) Õppija soovil kantakse üle teises üldhariduskoolis sooritatud koolieksami ja uurimistöö või praktilise töö hinne.

17.10. Hinde ja hinnangu vaidlustamine

(1) Õppijal või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teada saamist.

(2) Hinde vaidlustamisel on õppijal esmane samm pärast töö tagasi saamist pöörduda aineõpetaja poole selgituse saamiseks, miks tema tööd on hinnatud antud hindega.

(3) Kui õpetaja põhjendus ei rahulda õppijat, on tal õigus nädala jooksul pärast õpetaja poolt tööde tagastamist pöörduda suuliselt või kirjaliku avaldusega kooli juhtkonna poole. Avalduses peab olema sõnastatud põhjendus, miks ei ole õppija antud hindega rahul ning avalduse juurde lisatud vaidlustatava hindega töö.

(4) Kooli juhtkond on kohustatud viie päeva jooksul andma suulise või kirjaliku vastuse vaidlusaluse hinde küsimuses.

18. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata (märgitud „X“), antakse õppijale võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

Järelevastamine ja järeltööde sooritamine toimub õppija ja õpetaja vahelisel kokkuleppel. Õpetajal puudub volitusnorm sättida ajalisi piiranguid (arvesse võttes töölepingu seadust) õppija soovile järele vastata või sooritada järeltööd. Samuti puudub õpetajal volitusnorm õpilaste hindamisel arvestada asjaoluga, et hinne on saadud järelevastamise või järeltöö kaudu. Järelevastamine ja järeltöö asendab eelneva hinde, tingimusel, et järelevastamise või järeltöö käigus saadud hinne on eelmisest tulemusest parem. Koolis järgitakse põhimõtet, et õppijate soovi õppida tuleb toetada kogu aeg ning eriti toetatakse õppimist, mis püüdleb senisest parema tulemuse suunas.

19. Õppijate ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Teavitamisel juhendatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 55 sätestatud. Õppijate ja vanemate teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud kordade kohaselt. Teavitamisel järgitakse „Avaliku teabe seaduses“ ning „Haldusmenetluse seaduses“ teavitamisele sätestatud.

Põhikoolis klassi- või aineõpetajad jälgivad õppija arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õppija vajadustele. Õppija võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks selgitatakse põhikoolis välja õppija individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Põhikool tagab õppijale, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.

Põhikoolis nõustatakse vajaduse korral õppija vanemat õppija arengu toetamises ja kodus õppimises.

Põhikoolis korraldatakse õppijate ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagatakse õppijatele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavus.

Põhikoolis on tagatud õppijale ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks perioodi algul.

Gümnaasiumis on õppijal võimalus saada õppekorralduse kohta infot ja nõuandeid.

Gümnaasiumis on korraldatud õppijate teavitamine edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning on tagatud karjääriteenuste (karjääriõpetus, -info või -nõustamine) kättesaadavus.

20. Õppijate juhendamise ja hariduslike erivajadustega õppijate õppekorralduse ja õppe korraldamise põhimõtted põhikoolis

Haridusliku erivajadusega õppijate õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadusega õppija tavaklassis. Kooli põhimääruses sätestatu kohaselt on koolis võimalused rakendada hariduslike erivajadustega õppijatele õppe paremaks korraldamiseks ka erinevaid rühmi ja klasse.

Direktor on määranud haridusliku erivajadusega õppija õppe koordineerijaks õppealajuhataja, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õppija õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õppijate juhendajate ja õpetajate vahel.

Õppealajuhataja toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õppija arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd aineõpetajate ja tugispetsialistidega.

Direktori või õppealajuhataja otsusel võib haridusliku erivajadusega õppijale rakendada „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 48 sätestatud järgmisi meetmeid, mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud nõustamiskomisjoni soovitus:

- tugispetsialisti teenus,
- individuaalse õppekava rakendamine,

Lisaks rakendatakse vajaduse korral järgmisi meetmeid:

- 1) Tasandusõpe (toetab ajutist ainealast õpiraskust) – ajutine lisatund õppijale, et välja selgitada õppija jõukohasuse tasand ja jõuda kaasõppijatega samale tasemele.
- 2) Ainekonsultatsioon – tunniväline aeg ainealaseks konsulteerimiseks
- 3) Individuaalne konsultatsioon – üks-ühele ainealane, tunniväline aeg kõrvaldamaks mahajäämust (haigus, töö vm) ja/või tegelemaks andekaga
- 4) Individuaalne ainekava –vajadusel (andekas õppija)
- 5) Individuaalõpe -õppija sotsiaalsete ja psüühiliste probleemide korral (ajutine, individuaalse tunniplaani alusel)
- 6) Koduõpe (erandjuhul)

Meetme rakendamise perioodil jälgivad õppijaga tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õppija arengut ja toimetulekut.

Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord poolaastas õppija arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitused. (meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud

viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; eriarsti, erispetsialisti poole pöördumise soovitamise).

„Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 sätestatud tingimustel ja korras kohaldatakse hariduslike erivajadustega õppijatele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lubatud erisusi:

- 1) kui eesti õppekeelega põhikooli klassis õpib eesti keelest erineva emakeelega õppija või välisriigist saabunud õppija, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õppija või piiratud teovõimega õppija puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena“ ainekava alusel;
- 2) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õppija puhul võib õppija või piiratud teovõimega õppija puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes;
- 3) hariduslike erivajadustega õppijate õppe toetamiseks võib kasutada „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 15 lõikes 4 nimetatud tunniressurssi;
- 4) hariduslike erivajadustega õppijale koostatakse vastavalt vajadusele individuaalne õppekava.

21. Individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õppijale, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused

Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 18 sätestatust, „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 17 lõikes 4 ja § 22 lõikes 7 sätestatust ning „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 13 sätestatust. Muu tugisüsteem määratakse õpilasele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 22 lõikes 7 sätestatud tingimustel.

Algatuse õppija haridusliku erivajaduse (HEV) väljaselgitamiseks ja /või individuaalse õppekava määramiseks teeb aineõpetaja teavitades kooli HEV koordineerijat.

Õppijale individuaalse õppekava määramist arutab kooli õppenõukogu koosolek. Õppenõukogu protokollilise otsuse põhjal vormistab kooli direktor käskkirja individuaalse õppekava rakendamise kohta.

Direktori käskkirja põhjal tehakse märke õpilasraamatusse ja EHIS-esse.

Iga perioodi lõpus toimub kooli õppenõukogu koosolek, mille protokollilise otsuse tulemusena individuaalse õppekava rakendamine kas lõpetatakse või pikendatakse.

Koosoleku otsuse alusel vormistab kooli direktor käskkirja.

21.1 Andekate õppijate toetamine

Kui õppija hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt.

22. Karjääriteenuste korraldus põhikoolis ja gümnaasiumis

Karjääriteenust koolis osutab karjäärikoordinaator, toetavad ja suunavad kõik õpetajad.

Karjääriõppe korraldusega koolis taotletakse õppija kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke karjäärivalikuid.

Kooli karjääriõppe missioon: Kuressaare TG õppijad on teadlikud oma võimetest, huvidest ja kalduvustest ning langetavad haridustee jätkamise otsused teadlikult.

III kooliaste. Põhikooli lõpetaja:

- on kujundamas realistlikku pilti iseendast (huvid, võimed, isiksuseomadused, väärtushinnangud, oskused);
- oskab hinnata oma eeldusi, soove ja võimalusi karjäärivalikute tegemisel;
- tunneb huvi haridustee jätkamise võimaluste vastu, oskab selle kohta infot koguda, süstematiseerida ja analüüsida;
- omab teadmisi kohaliku tööturu kohta;
- mõistab hariduse, elukutsete ja ametite vahelisi seoseid;
- mõistab ameti ja eluviisi vahelisi seoseid;
- mõistab töömaailma muutumise ja eluaegse õppimise kontseptsiooni;
- oskab karjääriotsuste tegemisel näha alternatiive.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- mõistab muutuva töömaailma kontseptsiooni;
- jälgib kohaliku ja rahvusvahelise tööturu tendentse;
- mõistab tööturul toimuva seotust sotsiaalsete, poliitiliste ja majandusprotsessidega;
- tunneb huvi erinevate elukutse jaoks vajalike omaduste ja oskuste ning nende kujundamise viiside vastu;
- oskab leida huvipakkuvat infot elukutsete, ametite ja haridusvõimaluste kohta;
- oskab teha esialgseid pikema- ja lühemaajalisi karjääriplane, analüüsides oma isiksuse omadusi ning oskusi, väärtushinnanguid ja edukriteeriume;
- oskab tööd otsida ja tööjõuturul konkureerida, on huvitunud nende oskuste edasiarendamisest (CV koostamine, info leidmine vabade töökohtade kohta, käitumine tööintervjuul jne);
- omab esmaseid teadmisi tööseadusandlusest (tööleping, töötaja õigused ja kohustused, töölepingu lõpetamine jne);
- oskab vajadusel abi saamiseks spetsialisti poole pöörduda (karjäärinõustaja, psühholoog, arst jne);
- mõistab oma osa ja vastutust karjääriotsuste tegemisel.

Kooli karjääriteenuste korralduskava koostamisel ja tegevuste planeerimisel on arvesse võetud III kooliastmes ning gümnaasiumis õppijate huvisid ja võimeid, lähtutud konkreetsest kohalikest majanduslikest ning sotsiaalsetest vajadustest.

1. Karjääriõppe korralduse terviklikkuse ja kvaliteedi tagamiseks käsitletakse teemasid integreeritult ühe õpeaasta vältel.
2. Karjääriõppe lõimimine tunniväliste sündmuste ja tegevustega
3. Karjääripõllu ja töötukassa nõustajate teenuste vahendamine Kuressaare TG

õppijatele koolis eelnevalt kokkulepitud ajal ja mahus (grupiviisiline võimete testimine). Individuaalse nõustamise teenust osutavad õppijatele Rajaleidja nõustajad.

23. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted põhikoolis ja gümnaasiumis

Õpetaja töökava koostatakse käesoleva kooli õppekava ainekavade alusel lähtudes „Põhikooli riiklikus õppekavas“ ning „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ olevates ainekavades sätestatud põhimõtetest õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisele ja korraldamisele.

Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist. Õpetaja töökavas toob õpetaja esile õppe sisu ja õpitulemuste jaotumise õppe käigus. Töökava on tegevuskava, mis kajastab õpitulemusi, ajakulu, õppe sisu ja õppetegevusi lähtuvalt ainekava nõuetest ning kujundavaks hindamiseks vajalikke õpitulemuste hindamise kriteeriume.

Õpetaja töökava koostatakse põhikoolis hiljemalt kaks nädalat enne uue õppeveerandi algust ning gümnaasiumis enne uue kursuse algust. Õpetaja töökava on kõigile asjast huvitatutele, sh õpilastele kättesaadav uue kursuse või õppeveerandi esimesest päevast alates.

24. Gümnaasiumi lõpetamise korraldus

Gümnaasiumi lõpetamine toimub „Põhikooli ja gümnaasiumiseaduses“ § 31 ning „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ § 18 ja § 22 sätestatud tingimustel ja korras.

25. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

25.1. Kooli õppekava muutmise algatamine

25.1.1. Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega. Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.

25.1.2. Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli õppekava muutmise kooli direktor.

25.2. Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

25.2.1. Kui esitatud taotlus on asjakohane, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse ning positiivse otsuse korral valmistab ette kooli õppekava muudatused.

25.2.2. Kooli õppekava muudatused tuleb tööühmal ette valmistada kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

25.3. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele

25.3.1. Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub kooli direktor „Haldusmenetluse seaduses“ §-st 16.

25.3.2. Kooli direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise tööühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

25.4. Kooli õppekava kehtestamine

25.4.1. Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 71 lõikega 3, toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.

25.4.2. Kui kooli direktor jätab kooli õppekava muudatused kehtestamata, siis algab kooli õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest peale.

25.5. Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

25.5.1. Kool avalikustab, tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

25.5.2. Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.

26. Rakendussätted

26.1. Kooli õppekava jõustub 1. septembril 2013. a täies mahus.

26.2. Kuni 1. septembrini 2013. a oli koolis õpingute (õppe- ja kasvatustegevuse) alusdokumendiks kooli õppekava, mis oli kehtestatud Vabariigi Valitsuse 25. jaanuari 2002. a määruse nr 56 „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava“ (RT I 2002, 20, 116; 2007, 61, 392) alusel.